

Noam Chomsky'nin Maskesini Düşürmek*

Keith Windschuttle**

İncil'de riyakarın çok bilinen bir tanımı vardır. Bu tanıma göre riyakar, başkalarına uyguladığı standartları kendisine uygulamayı reddeden kimsedir. Bu kriterlere göre, Terörle Savaş hakkındaki tüm açıklamalar ve tartışmalar istisnasız saf (pure) riyakarlıktır. Kimse bunu anlayabilir mi? Hayır, anlayamaz.

Noam Chomsky, "Güç ve Terör", 2003

Noam Chomsky New York ve Washington'daki El Kaide terörist saldırılarını rasyonelleştirmekte en göze çarpan Amerikan düşünürüdür. O'na göre kayıp sayısı Birleşik Devletler'in dış politikasının "çok daha aşırı terörizminin" Üçüncü Dünya'daki kurbanlarının listesiyle karşılaştırıldığında çok küçüktür. Yaygın kanıya yöneltilmiş kasıtlı tahri-ğine rağmen, bu görüş Chomsky'nin kendi taraftarları arasında çok büyük kabul görmüştür. Chomsky, akademik ve entelektüel solda hiçbir zaman bugün olduğu kadar popüler olmamıştır.

11 Eylül 2001'den bu yana kendisiyle yapılan yayımlanmış söyleşilerden oluşan iki kitabının her ikisi de doğrudan en çok satanlar

listesine girmiştir. Şimdi bu kitaplardan biri sanatsal film piyasasında iyi iş yapan *Güç ve Terör (Power and Terror)* adlı bir film hâline getirildi. Mart 2002'de filmin yönetmeni John Junkerman, Chomsky ile birlikte University of California, Berkeley'e gitti. Beş günlük bu gezi boyunca Chomsky toplamda 5000'den az olmayan bir dinleyici topluluğuna beş siyasal konuşma yaptı.

Bu arada, dünya çapındaki liberal haberler medyası, Amerika'nın terörist saldırılara verdiği yanıtı muhalif en önde gelen entelektüel olarak Chomsky ile sayısız söyleşi için ona ulaşmaya çalışmıştır. Gazete makaleleri rutin olarak söze okuyucularına Chomsky'nin muhteşem entelektüel statüsünü hatırlatarak başlamaktadır. İngiliz günlük gazetesi *The Guardian*'da yayımlanan "Bir Milletın Vicdanı" başlıklı biyografi yazısında şöyle deniliyordu: Chomsky insanî bilimlerde en

---

** Felsefeci-Yazar.

çok alıntı yapılan on kaynaktan biri olarak Marx, Shakespeare ve İncil’le aynı sıradadır ve bu on kaynağın yazarları arasında hayatta olan tek kişidir. *New York Times*’a göre ise ‘hayattaki en önemli entelektüel’ olduğu bile söylenebilir.

Chomsky esasen linguistik alanında kazandığı bu statüsünü Amerikan solunun önder sesi olma amacı doğrultusunda kullandı. O sadece bir sözcü değildir. Geride kalan 40 yıl boyunca, O’nun kendi duruşu, solcu siyasetin bizatihi şekillendirilmesinde önemli rol oynamıştır. Bugün, aktörler, rock müzik yıldızları ve protestocu öğrenciler kameralar önünde Amerikan karşıtı sloganlar attıklarında sıklıkla Chomsky’nin hacimli külliyyatından yarım yamalak öğrendikleri fikirleri ifade etmektedirler.

Bu nedenle, Chomsky’nin fikirlerini incelemek çağdaş radikalizmin kafa yapısının özünü ve özellikle de bugün akademi ve sanat çevrelerinde bu kadar çok hüküm süren türünü incelemektir.

Chomsky, adını, Vietnam Savaşı karşıtı biri olarak duyurduğu 1960’ların ortalarından bu yana meşhur bir radikal olmuştur. Kamboçya’daki Pol Pot rejimini savunması nedeniyle geç 1970’ler ve 1980’lerde çekiciliğini biraz kaybetmiş olmasına rağmen, Chomsky, 11 Eylül’ü ününü yeniden tesis etmek ve hatta önceki etkisi ve statüsünün de ötesine geçmek için iyi kullanmıştır. Chomsky bugün 74 yaşında, Amerika ve dünyanın büyük bir kısmındaki entelektüel solun duyanıdır.

Bununla birlikte, Chomsky, geleneksel olmayan (unconventional) bir akademik radikaldır. Geride kalan 30 yıl içinde insanî bilimlerde sol, yüksek teoriye (high theory) ve özellikle de Almanya ve Fransa’da ortaya çıkan neo-Marksist, feminist ve postmodernist felsefelere vurulmuştur. Bu materyalin ço-

ğunu kendi lisanında bile anlamak yeterince zor iken tercüme bu anlaşılmazlığı bir de prestij nişanesi düzeyine yüceltmıştır. Bu felsefeler insanî bilimleri hem epistemoloji hem de ahlak felsefesi alanlarında relativizme boğmuştur.

Buna karşın Chomsky, kendine ait kayda değer bir siyaset teorisi üretmemiştir. O bir relativist de değildir. Chomsky, insan ilişkileri üzerine bilgi ve doğrunun aranmasını ve basit, evrensel bir ahlâkî ilkeler dizisinin geliştirilmesini savunur. Dahası, O’nun siyasal yazıları uzman bir kitle yerine genel bir okuyucu kitesine hitap edecek şekilde çok açıktır. Chomsky iddialarını bir takım esoterik -sadece o felsefî lisânı kullananların anlayacağı- kavramsal araçlara başvurarak değil, açık, görünüşte kesinlik taşıyan delillere dayanarak savunur. Bu nedenle, Chomsky’nin bugünkü öneminin nedeni son zamanlarda entellektüel moda olmuş şeylerde değil fakat daha uzun tarihe sahip başka bir şeyde aranmalıdır. Chomsky 1960’lar Yeni Sol’unun en ön-de gelen entelektüel kalıntısıdır. Bir çok şekilde Yeni Sol ve bu düşüncenin Amerika nefreti O’nun şahsında en ideal tarifini bulmuştur. Chomsky Amerika’nın gerek iç gerekse de dış politikalarıyla faşizm düzeyine indiğine inanmaktadır. 1960’lardaki en ünlü kitabı olan *Amerikan Gücü ve Yeni Mandarinler*’de (*American Power and the New Mandarins*) Chomsky Amerika’nın ihtiyaç duyduğu şeyin “bir tür denazifikasyon” olduğunu söylemiştir.

Chomsky’e göre, 1960’lardaki tüm büyük güçler içerisinde, Amerika kınanmayı en fazla hakedendi. Onun liberal demokrasi ilkeleri düzmece; demokrasisi “dört yıllık bir diktatörlük” ve serbest piyasalara bağlılığı da iş dünyasının çıkarlarını korumak için sadece bir aldatmacaydı. Amerika’nın dış politikası kesinlikle şeytancaydı. O dönemde Chomsky

Amerika'nın tüm objektif standartlarla, dünyadaki en saldırgan güç; barışa, ulusal self-determinasyona ve uluslararası işbirliğine en büyük tehdit olduğunu yazmıştır.

Bir savaş karşıtı eylemcisi olarak Chomsky, Norman Mailer'in de *Gecenin Orduları* (*Armies of the Night*) adlı eserinde yücelttiği, Pentagon çevresinde bir insan zinciri oluşturmayı amaçlayan teşebbüsü de içeren çok konuşulmuş gösterilerin bazılarında katılmıştır. Chomsky Pentagon'daki eylemi "on binlerce genç insanın bu dünya üzerindeki en çirkin kurum olduğuna inandıkları ilâve etmeliyim ki ben de aynı fikirdeyim şeyi kuşatması" olarak tarif etmiştir.

O dönemde bu tür Amerikan karşıtlığı solda oldukça yaygın olmakla birlikte Chomsky'yi kalabalıktan farklı kılan iki şey vardır. Chomsky ciddi ölçüde üne sahip bir bilim adamıydı ve, aynı zamanda, öğrenci tabanlı Yeni Solun otoriteriyenizm karşıtlığı ile aynı çizgideydi.

Aynı dönemde, geleneksel sol ya Komünist Parti taraftarı olan ya da Joseph Stalin ve onun izleyicilerine karşıt ve fakat hâlen Lenin ve Bolşevizmi onaylayan Troçkistlerden oluşan yaşlı kuşak Marksistlerin hâkimiyeti altındaydı. Her iki durumda da yeni ortaya çıkmakta olan radikal öğrenci kuşağı bu iki grubu Rus Devrimi'ne ve onun doğu Avrupa'da yarattığı baskıcı rejimlere olan desteklerinden ötürü tavizkâr olarak görmüştür.

Chomsky'nin kendisi öğrenci kuşağının bir üyesi değildi -1968 yılında O, 40 yaşında tenürlü bir profesördü- fakat parti üyeliğinin veya başka hiçbir formel siyasal bağlılığının olmayışı O'nu Eski Sol'la olabilecek herhangi bir bağlantıdan özgür kılıyordu. Daha ziyade, O'nun anarşizm veya kendisinin "liberteryen sosyalizm" dediği şeyi takipçiliği Yeni Sol'un manzarasını şekillendirmekte büyük rol oynamıştır.

Amerikan Gücü ve Yeni Mandarinler adlı kitabı, Karl Marx tarafından desteklenen sosyalizm versiyonunun devlet gücünü işçilere değil, Komünist Parti'nin kendi elit kadrolarına transfer edeceğini tahmin eden 19. yüzyıl anarşisti Mikhail Bakunin'i haklı bularak alıntılar.

Bolşevizm karşıtlığına rağmen, Chomsky, sosyalist devrimin bir destekleyicisi olarak kalmıştır. O "gerçek bir sosyal devrimin" kitleleri dönüştüreceğini ve böylece onların iktidarını kendi ellerine alıp kurumları kendi başlarına işletmelerini mümkün kılacağını ileri sürmüştür. Chomsky'nin gerçek hayattan gözde siyasal modeli, 1936-37 yıllarında İspanyol Sivil Savaşı sırasında Barcelona'da varolan kısa ömürlü anarşist kurtarılmış bölgedir.

1960'larda "öğrenci iktidarı (power)" için varolan talep bu tür siyasal düşüncenin bir sonucuydu. Bu düşünce tarzı, Yeni Sol'un kendisini, komünist dünyanın totaliteriyenizmi ile lekelenmemiş, daha saf bir radikalizm şekli icat ettiğine inandırmasını sağlamıştır.

Bununla beraber, prensipte komünizmi tüm aşağılamalarına rağmen, uluslararası siyasetin gerçek dünyasına gelindiğinde Chomsky'nin oldukça ortodoks sayılabilecek bir sosyalist devrimciler topluluğunu onayladığı görülmüştür. Bunların arasında Küba'da komünizmin mimarları olana Fidel Castro ve Che Guevera'nın yanısıra Mao Tse-tung ve Çin komünist devletinin kurucuları gelmektedir. Chomsky 1967 yılında New York'taki bir foruma "insan Çin'de gerçekten taktire değer bir çok şey bulabilir" demiştir. O, Çinlilerin kendisinin liberteryen sosyalist ilkelerine uygun bir yol boyunca oldukça mesafe kat ettiklerine inanmaktadır:

Çin yerel düzeyde çok ilginç ve pozitif şeylerin olduğu yeni toplumun önemli bir örneğidir.

Çin’de kolektifleştirme (collectivisation) ve kömünleştirme (communization) büyük bir bölümü gerçekten kitlesel katılım temelinde olmuştur. Bu kitlesel katılım köylüler arasında bunu mümkün kılacak anlayış düzeyine ulaşıldıktan sonra gerçekleşmiştir.

Chomsky, Mao Tse-tung’un “görelî olarak yaşanabilir” ve “âdil toplum”u olarak adlandırdığı şeyin bu onayını sunduğunda, insanlık tarihindeki en büyük kıtlık olan 1958-62 büyük Çin kıtlığının üzerinden sadece beş yıl geçtiğinin muhtemelen farkında değildi. Chomsky, toplam 30 milyon ölü sayısıyla insanlığın yaşadığı en büyük felâketlerden biri olan bu kıtlığın ana nedeninin, kendisinin onayladığı bu kolektifleştirme olduğunu bil-miyordu. Bunun nedeni ise, bu kıtlığa ilişkin tüm hikâyenin ortaya çıkması için bir 20 yıl daha beklemek gerekecek olmasıydı.

Bununla beraber, O, kendi siyasal ilkelelerinin iddia ettiği kadar totaliterizmden bağımsız olsaydı, 1930’larda kendi nüfusu tarımsal ürün yokluğu ve kıtlıktan muzdaripken, o dönemde, ziraî ve sınaî üretim istatistiklerini şişirdiği [Chomsky’nin Çin’i övdüğü dönemde ç.n.] artık yaygın olarak bilinen SSCB’deki komünizmin (seceresi? Track record) geçmişi bu anarşisti Rusların Çin’deki muadillerinin (counterparts) iddiaları karşısında daha şüpheli olmaya sevk etmeliydi.

Aslında, Chomsky komünist rejimlerin kendi ülkelerinin halklarına rutin olarak uyguladıkları şiddetin derecesinin gayet farkındaydı. Chomsky, 1967 New York forumunda, komünistler iktidara gelir gelmez vuku bulan, hem Çin’deki hem de ‘Kuzey Vietnam’daki toprak beylerinin toplu katlini’ kabul etmiştir. Bununla beraber, O’nun ana gayesi bu şiddeti, özellikle de o dönemde Güney Vietnam’ın kontrolünü ele geçirmeye

çalışan Ulusal Kurtuluş Cephesi, UKC (National Liberation Front, NFL) tarafından uygulanan şiddeti rasyonelleştirmektir. Chomsky bir pasifist olmadığını açığa vurmuştur.

Ben bu kadar korkunç olduğu için mutlak bir şekilde UKC terörünü lânetleyebileceğimiz fikrini kabul etmiyorum. Sanırım, her ne kadar kulağa çirkin gelse de, karşılaştırmalı maliyetler sorularını sormalıyız. Ve eğer bu konuda bir ahlâkî tavır alacaksak –ki ben almamız gerektiğini düşünüyorum– hem terör kullanmanın hem de kullanmamanın sonuçlarının ne olduğunu sormalıyız. Eğer terör kullanılmamanın sonuçları Vietnamlı köylülerin Filipinli köylülerin durumunda yaşamaya devam edecek olması şeklinde olsaydı, o zaman, bana göre, terör kullanımı meşrulaşır.

Güneydoğu Asya’daki komünist iktidara gelişleri karakterize eden şiddet girdabını desteklemeye kendini kaptıran sadece Chomsky değildir. 1960’lar Yeni Sol’unun hemen hemen tamamı aynı yolu takip etmiş, Amerikan tarafına karşı çıkıp Ho Chi Minh ve Viet Kong’u romantik kahramanlar hâline getirmişlerdir.

1975’de Khmer Rouge Kamboçya’yı ele geçirdiğinde bunu hem Chomsky hem de Yeni Sol memnuniyetle karşılamıştır. Ve hemen akabinde cereyan eden sıra dışı olayın – yaygın öldürmeler haberlerinin eşlik ettiği başkent Phnom Penh’in tamamıyla boşaltılması- haberleri ulaştığında, Chomsky Çin’de ve Vietnam’daki terör için sağladığı rasyonelleştirmelere benzer bir rasyonelleştirmeyi sunmuştur: Bir miktar şiddet kullanılmış olabilir; fakat bu, rejim değişimi ve sosyal devrim şartları göz önüne alındığında, anlaşılabilir bir şeydir.

Bilgi azlığına rağmen, Chomsky 1977’de yazdığı bir makalede savaş sonrası Kamboçya’sının II. Dünya Savaşı’nın sonunda

kurtuluştan sonraki birkaç ay içerisinde binlerce düşman işbirlikçisinin katledildiği Fransa'ya muhtemelen benzer olduğunu ifade etmiştir. O'na göre, bu beklenen bir şey ve Pol Pot'un yeni hükümetinin pozitif ürünleri için ödenecek küçük bir fiyattır. Chomsky, "Amerika'nın Kamboçya üzerindeki yıkıcı etkisinin ve Kamboçya'lı devrimcilerin onu alt etmekteki başarısının, onların programlarının ve siyasalarının oldukça olumlu bir resmini vererek, dikkatli bir şekilde belgeleyen bir çalışmasını sunan" Gareth Porter ve George Hildebrand adlarında iki sol eğilimli Amerikan yazarının kitabına referans vermiştir.

Bununla beraber, aynı dönemde Kamboçya üzerine yayınlanmış ve çok farklı bir çizgi izleyen iki diğer eser vardır. Amerikan yazarlar John Barron ve Anthony Paul eserlerini *Bir Mülayim Toprağın Katli (Murder of a Gentle Land)* olarak adlandırmış ve Pol Pot rejimini soykırıma denk gelecek toplu katliamlar gerçekleştirmekle suçlamışlardır. Francois Ponchaud'un *Kamboçya Yıl Sıfır'ı* da (*Cambodia Year Zero*) bu suçlamayı tekrar etmiştir.

Chomsky her iki kitabı da, bir çok gazete makalesiyle birlikte, *The Nation*'in Haziran 1977 sayısında eleştirmiştir. Chomsky bu eserleri komünizm karşıtı propagandanın çok ötesine gidememekle suçlamıştır. *New York Times Magazine*'deki ve *Christian Science Monitor*'daki makaleler 7,8 milyonluk toplam nüfusta ölü sayısının 1 ile 2 milyon kişi arasında olduğunu ileri sürmüştür. Chomsky [bu dergilerin verdiği] toplam ölü sayısını alaya almış ve bazılarının kuşkulu olduğunu gösterdiği bilgi kaynaklarını da eleştirmiştir. [Dahası] Kamboçya kırsalında zorla çalıştır-maya dair meşhur bir fotoğrafın aslında sahte olduğunu ileri sürmüştür.

Chomsky, Barron ve Paul'ün kitabını kısmen her ikisi de komünizm karşıtı yayın-

larıyla ünlü olan *Reader's Digest* tarafından yayınlanmış ve *Wall Street Journal*'ın ön sayfasında tanıtılmış olmasından ötürü; kısmen de, Kamboçya'da bulunmuş ve fakat hiçbir infaza tanık olmamış gazetecilerin görüşlerine yer vermemelerinden ötürü reddetmiştir.

Ponchaud'un kitabını göz ardı etmek daha zordur. Kitap, yazarın 1965'den Phnom Penh'in ele geçirilmesine değin Kamboçya'daki kişisel tecrübesine, mültecilerle yapılan geniş mülakatlara ve Kamboçya Radyosu'nun haberlerine dayanmaktadır. Dahası, kitap Chomsky'nin kendisinin de sıklıkla yazdığı bir yayın olan *New York Review of Books*'da sol eğilimli bir yazar tarafından olumlu bir eleştiri almıştır. Chomsky'nin stratejisi Ponchaud'un kitabını mülteci şahitliklerinin güvenilirliğini sorgulayarak yıpratmak olmuştur. Ponchaud'un mültecilerin kendisine Khemer Rouge'un ellerinde kendilerine uygulanan muamelenin barbarlığı hakkında anlattıklarının tüyler ürpertici bir tarifini verdiğini kabul ettikten sonra, Chomsky, "mülteci tanıklıklarının aşırı güvenilirmezliği" hakkında dikkatli olmamız gerektiğini söylemiştir:

Mülteciler yabancı güçlerin acımasına sıngınmış korkmuş ve savunmasız kimselerdir.

Onlar, doğal olarak, kendilerini sorgulayan kişilerin duymak istediklerine inandıkları şeyleri söylemeye eğilimlidirler. Mültecilerin ifadeleri ciddi bir şekilde değerlendirilmekte birlikte, [bu ifadelere karşı] dikkatli ve şüpheli olunmalıdır. Spesifik olarak, Batılılar ve Taylandlılar tarafından sorgulanan mülteciler, Kamboçyalı devrimcilerce gerçekleştirilen zulmü nakletmekte içkin (vested) bir çıkarı sahiptirler. Bu, hiçbir ciddi muhabirin hesaba katmayı ihmal edemeyeceği açık bir gerçektir.

Chomsky bu eleştirisini uzun zamandır işbirliği içinde olduğu Edward S. Herman'la

birlikte 1980’de kaleme aldığı *Afetin Ardından* (*After the Cataclysm*) adlı eserde genişletmiştir. Görünüşte, Vietnam, Laos ve Kamboçya üzerine olmakla birlikte eserin içeriğinin büyük bir bölümü Chomsky’nin Pol Pot rejimi hakkındaki tavrının bir savunusundan ibarettir. Bu dönem itibarıyla, Chomsky vahim bir şeylerin olduğunun farkındadır. [Nitekim] Chomsky, “Kamboçya’daki zulüm ciddi boyutlarda ve çoğu kez de tüyler ürperticidir” demiştir. “Savaşın bir şiddet, katliam ve baskı patlamasıyla izlendiğine dair şüpheye çok az yer vardır.” Bununla beraber, Chomsky, ölü sayısının 1 milyonun üzerine çıkmış olabileceği önermesiyle dalga geçmiş ve Senatör McGovern’ın “açık bir soykırım vakası” olarak nitelediği şeyin durdurulması için yaptığı askerî müdahale çağrısına hücum etmiştir.

Bunun yerine, Chomsky, Pol Pot rejimi adına özür dileyen yazarlar hakkında övgüyle söz etmiştir. Chomsky, bu yazarların, Phnom Penh’den nüfusun zorunlu göçünü muhtemelen 1976 yılı piriç hasatında yaşanan başarısızlığın zorunlu kıldığı şeklindeki analizlerine olumlu referans vermiştir. Chomsky, eğer bu doğruysa, “yapıldığı dönemde içerdiği vahşet nedeniyle yaygın olarak kınanan Phnom Penh boşaltması aslında belki de pek çok hayat kurtarmıştır” şeklinde yazmıştır. Chomsky, soykırım suçlamasını reddetmiştir.

Kamboçya’daki ölümler devlet tarafından organize edilmiş sistemli katliam ve aç bırakmanın sonucu değil, daha ziyade, büyük oranda köylülerin intikamına, hükümet kontrolü dışındaki başı bozuk askerî birliklere, Amerikan savaşının doğrudan sonucu olan açlık ve hastalığa ve bunun gibi diğer faktörlere atfedilebilir.

Afetin Ardından, mülteci tanıklıklarının çok daha genişletilmiş bir eleştirisini sundu.

Chomsky, [daha sonra] kendisi Mao’cu *Melbourne Journal of Politics*’de yazan, o dönemde Avustralyalı bir yüksek lisans öğrencisi ve Pol Pot rejiminin savunucusu olan Ben Kiernan’ın, 1977 yılındaki orijinal kaynağı olduğunu açıklamıştır. Bununla birlikte, Chomsky’nin okuyucularına söylemeyi ihmal ettiği şey, *Afetin Ardından*’ın yayınlandığı yıl olan 1980’in çok öncesinde Kiernan’ın kendi duruşunu değiştirdiğini duyurmuş olduğudur.

Kiernan 1978 ve 1979’un büyük bir bölümünü Tayland’ın içindeki kamplarda 500 Kamboçyalı mülteciyle mülakatlar yaparak geçirmiştir. Mülteciler, O’nu, kendisine doğruyu söyledikleri hususunda ikna etmişlerdir. Kiernan aynı zamanda Vietnamlılarca yeni kurulmuş olan rejimden büyük miktarda deliller elde etmiştir. Tüm bunlar O’nu *İlgili Asyalı Bilim Adamları Bülteni*’nde (*The Bulletin of Concerned Asian Scholars*) 1979 yılında bir *mea culpa* yazmaya sevk etti. Bu dergi, Chomsky tarafından sıkça referans verilen sol eğilimli bir dergi olması nedeniyle, Kiernan’ın

Kanıtların Pol Pot’un liderlik ettiği devrimci hareketin şovenist bir bölümü tarafından halka karşı sistemli bir şekilde şiddet uyguladığını açıkça işaret ettiği hakkında şüpheye mahal yoktur.

şeklinde yazdığından [Chomsky’nin] haberi olmalıydı. Fakat *Afetin Ardından*’da Chomsky bu durumdan hiç bahsetmemektedir.

Kiernan daha sonra, şimdi yaygın olarak kayıtlı tarihin en dehşet verici bölümlerinden birinin en yetkin analizi olarak kabul edilen, *Pol Pot Rejimi: Khmer Rouge Yönetiminde 1975-1979 Irk, Güç ve Soykırım* (*The Pol Pot Regime: Race, Power and Genocide under the Khmer Rouge 1975-1979*) adlı eseri yazmaya devam etti. Phnom Penh’in 1975’de boşaltılmasında, on binlerce insan ölmüştü. Kamu

hizmetlileri, öğretmenler, entelektüeller ve sanatçıları da içine alan orta sınıfın neredeyse tamamı kasten hedef alınmış ve öldürülmüştü. Toplam sayıları 70.000 olan Budist rahiplerin en az 68.000'i infaz edildi. Şehirli Çin'lilerin [ise] yüzde ellisi katledildi.

Kiernan, Nisan 1975'le Vietnamlıların işgalinin rejime son verdiği Ocak 1979 arasındaki toplam ölü sayısının 1.67 milyon kişiyle 7.89 milyonluk toplam nüfusun % 21'i civarında olduğunu iddia eder. Bu, oransal olarak, sadece modern zamanlarda değil belki de tüm tarihte, bir yönetimin kendi nüfusu-na uyguladığı en büyük toplu katliamdır.

Chomsky, bu rejimin en prestijli ve en ısrarlı Batılı savunucusu idi. Pol Pot'un kendi halkına karşı bir soykırım gerçekleştirdiğini *Rıza Üretmek (Manufacturing Consent)* adlı eserlerinde kabul etmek zorunda kaldıkları 1988 yılı kadar geç bir dönemde bile, Chomsky ve Herman hala hikayeyi ilk aktaran gazetecileri ve yazarları reddetmekle haklı olduklarında ısrar etmişlerdir. 1979 yılını-daki Vietnam işgaliyle ortaya çıkan kanıtların, kendilerinin 1977 yılında eleştirdikleri haberleri geriye dönük olarak haklılaştırdığını ileri sürmüşlerdir. Bütün bunları başlatan olduğunu iddia ettikleri Birleşik Devletler'in suçun büyük oranını taşıdığı fikrinden halen geri adım atmamışlardır. Kısacası, Chomsky hala Kamboçya hakkında ne kadar yanlış olduğunu kabul etmeyi reddediyordu.

Chomsky, bu davranış kalıbında bugüne değin ısrarcı olmuştur. 11 Eylül'e cevap olarak, teröristlerin yaptıkları ne kadar dehşet verici olursa olsun, Birleşik Devletler'in daha kötüsünü yaptığını ileri sürmüştür. Pozisyonunu tıpkı Pol Pot rejimini savunurken kullandığı gibi ampirik olarak seçici ve ahlâkî olarak iki yüzlüce kanıtlar ve argümanlar

kullanarak desteklemiştir. 12 Eylül 2001'de Chomsky şöyle yazmıştır:

Bu terörist saldırılar büyük bir vahşettir. [Ancak] ölçek olarak diğer pek çok vahşiliğin seviyesine çıkamazlar, örneğin, Clinton'un hiçbir inanılır zemini olmadan Sudan'ı bombalayıp ecza malzemelerinin yarısını yok edip bilinmeyen sayıda insanı öldürmesi.

Bu Sudan olayı Hartum'daki Al-Shifa ilaç fabrikasına düzenlenmiş bir Amerikan füze saldırısıydı. CIA bu fabrikada Iraklı bilim adamlarının Irak'taki Saddam rejimi tarafından saklanan kimyasal silahlarda kullanılmak üzere VX sinir gazı ürettiklerinden şüpheleniyordu. Füze, masum insanların hayatlarının kaybını minimuma indirmek için işçilerin orada olmadığı gece vaktinde ateşlendi. Fabrika [yerleşim bölgesi dışında] endüstriyel bir bölgede yer almaktaydı ve saldırı neticesinde belirgin tek kayıp gece bekçisiydi.

Böyle çirkin bir karşılaştırma yapmaktan ötürü Chomsky eleştirileri üzerine çekerken, kısa zamanda kendi savunmasını yapma fırsatını bulmuştur. Chomsky, salon.com'dan bir muhabire Hartum'da "bilinmeyen" sayıda kayıptan ziyade, şimdi, New York ve Washington'da ölenlerden çok daha fazla sayıda Sudanlı kurbanın olduğunu gösteren güvenilir istatistiklere sahip olduğunu söylemiştir: Sudan'daki Alman Büyükelçiliği ve İnsan Haklarını İzleme (Human Rights Watch) Derneği'nce yapılan hesaplamalara göre bu tek bombalama muhtemelen on binlerce kişinin ölümüne yol açmıştır. Bununla birlikte, bu iddia kısa sürede şüpheli duruma düşmüştür. Chomsky'nin iki kaynağından biri olan İnsan Haklarını İzleme Derneği ertesi hafta salon.com'a kendilerinin böyle bir rakamı ortaya koymadıklarını ifade eden bir yazı göndermiştir. Derneğin iletişim direktörü, "Gerçek şu ki, İnsan Haklarını İzleme Derneği Sudan'daki Amerikan

bombardıma-nının sonucu olarak ortaya çıkan sivil kayıplar hakkında bir araştırma yapmamıştır ve alanda dikkatli ve kapsayıcı bir araştırma yapmadan da böyle bir değerlendirmeye yapmayız” demiştir.

Chomsky'nin ikinci kaynağı da mesele hakkında bir araştırma yapmış değildir. Bu kaynak, 1996 ile 2000 yılları arasında Almanya'nın Sudan Büyükelçiliği'ni yapmış Werner Daum'dur. [Daum'un yazısı] *Harvard International Review*'in Yaz 2001 sayısında yayınlanmıştır. Meslekî kariyerine rağmen Daum'un makalesi diplomatik olmanın dışında her şey olabilir.

Bu makale, Amerika'nın uluslararası insan hakları geçmişini eleştiren, 1980'lerdeki İran-İrak savaşı için Amerika'yı suçlayan, onu Irak'ın Kürtleri zehirli gazla öldürmesini göz ardı etmekle itham eden, 1991 sonrasındaki ekonomik yaptırımlarla sözde 600.000 Iraklı çocuğun ölümünden sorumlu tutan, Amerikan karşıtı bir taşlamadır. Bununla birlikte, Daum'un Hartum bombardımanındaki kayıp miktarı hakkındaki yorumları Chomsky'nin ima ettiği kadar kesin değildir. Daum şöyle yazmıştır:

Bu fakir Afrika ülkesinde Al-Shifa fabrikasının imha edilmesi neticesinde kaç kişinin öldüğünü tespit etmek güçtür, ancak on ile otuz bin (several tens of thousands) arasında bir rakam akla yatan bir tahmindir. Fabrika, Dünya Sağlık Örgütü'nün (World Health Organization) listesindeki temel ilaçların bir kısmını ürettiyordu. [Bu tesis] Sudan pazarındaki bazı ilaçların % 20 ile 60'ını ve damar sıvılarının (intravenous liquids) % 100'ünü karşılamaktaydı. Bu ilaçların ithalleriyle ikame edilmesi üç aydan fazla zaman almıştır.

Şimdi, Daum'un bu “tahmin”inin herhangi bir şekilde “akla yatkın” olduğu iddiasını ciddiye almak güçtür. Fabrikanın imhası ile onun ürünlerinin ithallerle ikame edilmesi

arasında üç aylık bir boşluğun olduğunu söylemektedir. Bu zaman dilimi ecza malzemelerini göndermek için akıl almaz derecede uzun bir ara gibi görünmektedir. Ancak, doğru olduğunu kabul etsek bile, bu kadar kısa bir süre içinde 10 ile 30 bin arasında kişinin ölebilecek olduğunu öne sürmek hayalciliktir. Eğer öyle olsaydı, Sudanlılar, SARS patlamasını bile gölgede bırakacak düzeyde açıkça görülebilecek bir tıbbî krize boğulmuş olmalıydı. Fakat, Alman Büyükelçisi'nden başka, bölgedeki kimsenin böyle bir şeyden haberi yoktur.

Oxfam, Medecins Sans Frontieres ve Norwegian People's Aid gibi, bölgede uzun zamandır faaliyetlerini sürdüren birkaç Batılı yardım kuruluşunun Sudan'daki faaliyet raporlarıyla ilgili bir internet araştırması yapan herhangi bir kimse o dönemde ölüm oranlarında sıra dışı bir artışın olduğuna ilişkin hiçbir kanıt bulamaz. Bunun yerine, bu kuruluşların ana kaygısı, tıpkı o gün olduğu gibi, bugün de, Hartum'daki Müslüman Marksist hükümetin nasıl olup da ülkenin güneyindeki Hıristiyan düşmanlarının hastanelerini bombalayarak bir sivil savaş sürdürdüğü olmuştur.

On binlerce Sudanlı'nın üç ay içinde ecza malzemeleri kıtlığından ölebilecek olduğu fikri kendi başına yeterince akla yatkın değildir (implausible). Bunun hiçbir yardım örgütü tarafından fark edilip şikâyet edilmeden olabileceği [ise] basitçe inanılmazdır.

Böylece, Chomsky'nin 11 Eylül saldırılarını rasyonelleştirmesi her parçasıyla O'nun Pol Pot savunusu ve Kamboçya soykırımını yanlış tahlil edişi kadar hilekârcadır.

Chomsky, 1967 Şubatında *New York Review of Books*'da yayınlanan meşhur bir makalesinde “Doğruyu söylemek ve yalanları ortaya çıkarmak entelektüellerin görevidir.” diye yazmıştır. Bu sadece iyi ortaya konulmuş

ve hatırdaki kalacak bir söz değil, aynı zamanda Chomsky'nin ana hedefinin iyi bir göstergesiydi. Chomsky'nin yetişkin hayatının çoğu, görevlerini yerine getirmediğini iddia ettiği entelektüellerin eleştirilmesiyle geçmiştir.

Amerikan Gücü ve Yeni Mandarinler'in temel argümanı beşerî ve sosyal bilimlerin yeni bir tür entelektüeller grubu tarafından ele geçirildiğidir. [Bu yeni entelektüeller], verili fikri sorgulayan Sokrates tarzı özgür düşünürler olarak hareket etmek yerine askerî-endüstriyel devletin hizmetkârları olarak mesleklerine ihanet etmişlerdir. Chomsky, bu yeni mandarin sınıfın çıkarlarının Birleşik Devletler'i bir emperyalist güç hâline soktuğunu iddia etmiştir. Yeni mandarinlerin ideolojisi, "anavatanın diğergamlığı (benevolence) ve onun dünya düzeni vizyonunun doğruluğu hakkında ikna olmuş ve kendisinin de refahlarını yönlendireceği geri kalmış insanların gerçek çıkarlarını anladığına inanan koloni memurunun zihniyetini" yansıtmaktadır. Chomsky en suçlu gördüğü akademik alanlar arasında psikoloji, sosyoloji, sistem analizi ve siyaset bilimini saymış ve aralarında Harvard'dan Samuel Huntington'ın da bulunduğu, bu alanların önde gelen uygulayıcılarından bazılarını [bu yeni mandarin sınıfının]en kötü örnekleri arasında zikretmiştir. O'na göre, Vietnam Savaşı yeni mandarinler tarafından tasarlanmış ve yürütülmüştür.

Kendi başına, Chomsky'nin akademik eğitim almış yeni tip bir resmî görevli [sınıfının] ortaya çıkışını tespit etmiş olması ne orijinal ne de radikal bir şeydir. Aynı olgu hakkındaki benzer eleştiriler hem Batı hem de Doğu Avrupa'da belli bir süre yapılmıştır. Chomsky'nin eleştirisinin büyük bir kısmı 1940'larda siyaset yelpazesinin öbür ucundan bir kitapta -refah devletinin sosyal mühendislerini Batı özgürlüğüne en büyük iç

tehdit olarak tespit eden Friedrich von Hayek'in *Kölelik Yolu (The Road to Serfdom)* adlı eseri- öncelenmiştir. Chomsky,

"(P)ost-endüstriyel" toplumumuzu yönetme ve Amerikan süper gücü tarafından domine edilmiş uluslararası toplumu örgütlenme bilgi ve tekniğine sahip olma iddiasındaki refah devleti entelektüelleri arasında tehlikeli eğilimler mevcuttur.

şeklinde yazarak aynı fikrin solcu bir versiyonunu sunmuştur. Tam da bu eleştiri yaptığı sırada, daha büyük bir ölçekte, Chomsky'nin kendisi sosyal mühendislik oyununu oynuyordu. Müteakip terör ve kitlesel katliama rağmen Çin ve Vietnam tarımlarının kolektifleştirme ve komünleştirme"lerine 1967'de verdiği destekte de işaret ettiği gibi, Chomsky, [daima] geleneksel toplumların hesaplanmış (calculated) bir yeniden yapılandırmasını arzulamıştır. Asya'da devrimci değişim savunusuyla, Chomsky, uluslararası düzenin de yeniden yapılandırılmasında bir rol oynamaya çalışmıştır.

Böylece, siyaset yelpazesinde kendi eleştirdiği akademisyenlerden çok daha solda bir yer işgal etmek ve daha bürokratik metotlar yerine kan akmasını tercih etmesinin dışında, Chomsky aşağıladığı yeni mandarinlerin bizzatı simgesi olmuştur.

Esasen, O, bu türün önde gelen örneklerinden biridir. Bu zamana değin Birleşik Devletler'in askerî olarak yenilmediğini kesin olarak ortaya koyacak kadar Vietnam Savaşı analizi yapılmıştır. Güney Vietnam, savaşın evdeki maliyeti neticesinde kaderine terk edilmiştir. Chomsky gibi radikal entelektüellerin 1960'ların öğrenci kuşağını savaşa muhalefet etmeye ikna etmekteki etkisi bu siyasal maliyetlerin katlanılmaz hale gelmesinde çok büyük rol oynamıştır.

Bununla beraber, ortaya çıkmasında paylarının olduğu sonuç, 1960'ların davranışçı bilimlerinden doğabilecek herhangi bir bürokratik sonuçtan çok daha kötüdür. Şu anki avantajlı bakış noktamızdan, biz bugün Chomsky'nin 1967'de Vietnam'daki devrimci terör ile Filipinler'de özel teşebbüs tarımcılığının devamı arasında ortaya koyduğu tercihin uzun dönemli sonuçlarını görebilmekteyiz.

Sonuçlar tamamıyla ikincisinin lehinedir. 2001'de Filipinler'de kişi başına düşen ortalama GSMH 4.000 \$'dır. Aynı zamanda, Vietnam'daki 25 yıllık devrim sadece 2.100 \$ ile bunun yarısı kadar bir zenginlik üretmiştir. Bu dönüşümde büyük roller oynamış Vietnamlılar bile şimdi bu sonuçtan hoşnutsuzdurlar. Viet Kong eski generali Pham Xuan An 1999'da şöyle demiştir: "Yirmi, otuz yıl evvelki 'kurtuluş' üzerine yapılan tüm bu konuşmalar, tüm bu entrikalar, tüm bu cesetler, acımasız ve paternalist, yarım [yamalak] eğitilmiş (half-educated) bir teorisyenler çetesi tarafından yönetilen bu güçsüz [ve] çökmüş ülkeyi yarattı."

Bu "yarım yamalak eğitilmiş teorisyenler", Chomsky ve taraftarlarının başarısını bu kadar çok arzuladıkları ve iş başına getirmek için bu denli çalıştıkları yeni mandarinlerin ta kendileriydi.

Sosyal bilimciler ve bürokratların yanı sıra entelijansiyanın Chomsky'nin uzun süreli düşman olduğu diğer temsilcileri haber medyasında çalışan insanlardır.

[Takip ettiği] siyaset onu meşhur yapmasına rağmen, Chomsky siyaset teorisine hatırı sayılır bir katkı yapmamıştır. Siyasal kitaplarının hemen tamamı kısa makaleler, mülâkatlar, konuşmalar ve carî olaylar hakkındaki gazete fikir yazılarının toplanmasından oluşmaktadır. Daha kapsamlı bir analiz doğrultusunda yaptığı bir teşebbüs 1988 yı-

linda Edward S. Herman ile ürettiği *Rıza Üretmek: Kitleli Medyanın Siyasal Ekonomisi (Manufacturing Consent: The Political Economy of Mass Media)* adlı eserdir. Bununla beraber, bu kitap Chomsky'nin takipçileri için bir hayal kırıklığı olmuş olmalıdır.

Medya çalışmaları, haber medyasının demokratik sistemin dördüncü kolu olduğu şeklindeki geleneksel savunulardan radikal post-modernist teorisyenler tarafından üretilen anlaşılması güç (arcane) kültürel analizlere [değin pek çok farklı perspektifi] içine alan çok büyük bir alandır. Chomsky ve Herman bu alanı hazmettiklerine dair hiçbir işaret vermemiştir.

Bunun yerine, bu eser, 1930'larda [çıkan] eski bir Marksist bildiriye çağrıştıran kaba bir analiz sunar. Giriş bölümünün dışında kitabın büyük bölümü en basit şekliyle yazarların orta Amerika (El Salvador, Guatemala ve Nikaragua) ve güney-doğu Asya'ya (Vietnam, Laos ve Kamboçya) ilişkin medya haberlerini eleştiren yayınlanmış yazılarının bir yeniden harmanlanmasından ve 1981'de Papayı öldürmeye dönük KGB-Bulgar entrikasını anlatan ilâve bir bölümden ibarettir.

Kitleli medyanın rolünü açıklamak için Chomsky ve Herman kendilerinin [geliştirdiği] "propaganda modeli"ni sunarlar. Bu modele göre medyanın rolü,

Eğlendirmek, bilgilendirmek ve toplumun kurumsal yapılarına entegre edecek davranış kuralları, inanç ve değerlerle bireyleri donatmaktır. Zenginliğin [sayılı ellerde] yoğunlaştığı ve sınıf çıkarlarının büyük çatışmalarının yaşandığı bir dünyada bu rolü yerine getirebilmek sistematik propagandayı gerektirir.

Onlara göre, bu [saptama], medya ister liberal demokrasilerde isterse de totaliter rejimlerde faaliyet gösterebilir, geçerlidir. Tek fark şudur ki, komünist ve diğer otoriter

toplumlarda medyanın hâkim elitin bir aracı olduğu herkesçe bilinen bir şeydir. Buna karşın, kapitalist toplumlarda bu gerçek, medya [kuruluşları] “aktif bir şekilde rekabet ettiği, dönem dönem iş dünyasına ve hükümete yüklenip onların yanlışlarını ortaya çıkardıkları, ve kendilerini ateşli bir şekilde ifade özgürlüğü-nün ve toplumun genel çıkarının sözcüleri olarak resmettikleri için gizlenmiştir.”

Chomsky ve Herman iddia etmektedirler ki, otoriteye dönük bu yüklenmeler daima sınırlıdır ve ifade özgürlüğü iddiaları ekonomiye hâkim olan ayrıcalıklı grupların ekonomik ve siyasal ajandalarını arkasında tesis edecekleri bir duman perdesidir.

Onlar, medyanın tamamının büyük şirketler tarafından sahip olduğunu ve bunların gelirlerini büyük ulusal reklâmcılara borçlu olduklarını kaydeder. Haberlerin çoğu, çokuluslu büyük haber ajansları tarafından üretilmekte ve haddini aşan tüm gazete veya televizyon kanalları tam da bu amaçla kurulmuş olan kapitalizm yanlısı enstitüler tarafından mektup, dilekçe, dava ve konuşma bombardımanına tutulur.

Bununla birlikte, [Chomsky ve Herman’ın] analizlerinde noksan olan iki aşık nokta mevcuttur: Gazetecilerin rolü ve medya tüketicisinin tercihleri. Yazarlar hiçbir yerde, gazetecilerin ve diğer haber üreticilerinin nasıl dünyayı kendi gördükleri şekilde aktarma özgürlüklerini kullandıklarına inanma noktasına geldiklerini açıklamamaktadırlar. Chomsky ve Herman, basitçe, bu insanların dünyayı kapitalizm yanlısı ideolojik lenslerle görme doğrultusunda şartlandırılmış olduklarını ileri sürmektedirler.

Ne de, yazarlar, niçin her gün milyonlarca sıradan insanın gazete almak ve [alıcılarını] radyo ve televizyon programlarına ayarlamak doğrultusunda özgür tercihlerini kullandıkları

rının analizine teşebbüs etmektedirler. Chomsky ve Herman, niçin okuyucuların ve izleyicilerin kapitalist medya patronlarının dünya görüşlerini kabul etmeye hevesli olduklarını açıklayamamakta ve medya tüketicilerinin zevkleri hususunda hiçbir açıklama sunamamaktadırlar.

Bu gazetecilerin ve izleyicilerin kolayca yönlendirilebilen, güçlülerin ideolojik enayisi olduğu görüşü sadece Chomsky ve Herman’ın kendi yapımları olan bir fantazi değildir. O, aynı zamanda, kendi siyasetlerini paylaşmayan herkese dönük küstah ve patronize edici bir aşağılamayı açığa çıkaran bir duruştur. Bu bakış açısındaki içkin kibir 1989 yılındaki bir konferansta Chomsky ile kendisine soru soran bir kişi arasındaki şu fikir alışverişinde açığa vurulmuştur. (Chomsky tarafından *Gücü Anlamak*, [Understanding Power] 2002’de yayınlanmıştır):

Adam: Gazeteciler hakkında gördüğüm tek şey, onların, esasen, narsistik ve ortanın solunda olmalarıdır.

Chomsky: Bak, insanların “merkezin solu” dediği şey hiçbir şey ifade etmiyor. Bu onların geleneksel liberaller oldukları anlamına gelir ve geleneksel liberaller oldukça devlet eksenslidir ve genellikle özel güce adanmışlardır.

Kısaca, Chomsky sadece kendisi ve onun radikal perspektifini paylaşanların diğer herkesi sistemin kölesi olarak tutan illüzyonların üzerine çıkabilme yeteneğine sahip olduğuna inanmaktadır. Sadece O, şeyleri gerçekten oldukları gibi görebilir.

Avrupa Aydınlanması’ndan beri bir çok önde gelen entelektüel kendilerini laik İsamisali figürler, karanlık ve yozlaşan bir dünyada ışık saçan yalnız fenerler olarak sunmuşlardır. Bu, öğrenciler ve geç ergenlik dönemlerindeki diğer idealist gençler arasın-

dan kendilerine destekçiler kazandırmaya dönük bir taktiktir.

Bu olgu, takipçilerin kolaylıkla özümseyebilecekleri, karmaşık olmayan bir ahlâk anlayışıyla eşlik edildiğinde en başarılı örneklerini verir. 11 Eylül üzerine yaptığı değerlendirmelerde Chomsky, görünürde doğrudan ve basit olan kendi ahlâk ilkelerini vurgulamıştır. Chomsky, terörist saldırılara dönük reaksiyonlar “en temel ahlâkî standartlara uymalıdır: Spesifik olarak, eğer bir eylem bizim için doğruysa, aynı eylem başkaları için de doğrudur; eğer bir eylem başkaları için yanlışsa bizim için de yanlıştır” demiştir.

Maalesef, tıpkı entelektüelin doğruyu söyleyip yalanları ortaya çıkarması sorumluluğunu ilân edişinde olduğu gibi, Chomsky, sürekli bir şekilde, kendi standartlarına uymakta başarısızlık sergilemiştir. Chomsky'nin son zamanlardaki en kışkırtıcı talepleri arasında Amerikan siyasi ve askerî liderlerinin savaş suçlusu olarak yargılanması yer alır. Bunu sıklıkla Birleşik Devletler'in düşmanlarına uyguladığı standartları kendisine uygulamaması bağlamında ifade etmiştir.

Örneğin, Amerika, Almanya ve Japonya'nın sağ kalan II. Dünya Savaşı liderlerini yargılamış ve infaz etmiş; ancak, Japonya'ya atom bombasını atarak “savaş suçu” işleyen kendi personelini yargılamamıştır. Chomsky'ye göre, Amerika'nın Kore Savaşı sırasında barajları bombalaması, “büyük bir savaş suçudur... tıpkı ırkçı fanatizm gibi”. Fakat bu eylem anavatanda övülmüştür. “Bu [barajların bombalanması ç.n.], Alman liderleri bunun çok daha azını yaptıkları için asmalarının üzerinden birkaç sene sonraydı.”

O'na göre, en kötü carî örnek Amerika'nın İsrail'e verdiği destektir:

İsrail'in yaptığı her şey, bu Birleşik Devletler'in ve İsrail'in [birlikte] yaptığı anlamına gelir ki, illegaldır, ve esasen, bir savaş suçudur. Yaptıkları şeylerin çoğunu “ağır suçlar” (grave breaches) olarak tanımlamışlardır, yani, ciddi savaş suçları. Bu demektir ki, Birleşik Devletler ve İsrail lider kadrosu yargılanmalıdır.

Bununla birlikte, Chomsky'nin ahlâkî perspektifi tamamıyla tek yönlüdür. Komünist yönetimler altındaki Çin, Vietnam ve Kamboçya gibi [kendi] desteklediği rejimlerin işledikleri suçlar ne kadar ağır olursa olsun Chomsky asla onların liderlerinin yakalanıp savaş suçlarından ötürü yargılanmalarını talep etmemiştir. Bunun yerine, O, bu rejimleri uzun yıllar özellikle seçilmiş, aldatıcı ve bazen de icat edilmiş olduğunu fark etmiş olması gereken delillere dayanarak elinden gelen en iyi şekilde savunmuştur.

Esasen, Pol Pot yakalanmış ve bir Batı mahkemesinde yargılanmış olsaydı, Chomsky'nin yazıları savunma tarafı için şahit olarak kullanılabilirdi. Aynı şey Usame bin Ladin'e olsaydı, Chomsky'nin en son kitabında yer alan –“hemen her suçun, sokaktaki bir suç, bir savaş, her ne olursa olsun, genellikle gerisinde meşruiyet unsurları içeren bir şey vardır”- şeklindeki ahlâkî rasyonelleştirmeler daha hafif bir ceza talebi için kullanılabilirdi.

Bu tür iki yüzlü ahlâk anlayışı, Amerikan liderliğindeki koalisyonun Irak'a karşı açtığı savaşın sol eğilimli muhaliflerinin dünya çapındaki protestoları için bir model sunmuştur. Sol, Saddam Hüseyin rejimi tarafından yürütülen devlet terörünün en canî eylemlerini hoş görmeye istekliken Batılı demokratik hükümetlerin hem kendi güvenlikleri hem de Irak halkının özgürleştirilmesi için müdahalesine düşmanlığında taviz vermez bir çizgidedir. Bu riyakarlığın daniskasıdır.

Bu yaşanmakta olan eylemcinin uzun siyasal tarihi göstermektedir ki, bu türden çifte standartlar tüm kariyerini karakterize etmektedir.

Chomsky kendisini bir liberteryen ve anarşist olarak ilân etmiş fakat aynı zamanda insanlık tarihindeki en otoriter ve cani rejimlerin bazılarını savunmuştur. O'nun siyaset felsefesi güya baskılanmış ve angarya altında ezilen kitleleri güçlendirmek üzerine temellenmiştir; fakat öte yandan, O, ayrıcalıklı ve güçlülerin cahil enayileri olarak gördüğü sıradan insanlara aşağılamayla bakar. Chomsky, entelektüelin görevini doğruyu söylemek ve yalanları ortaya çıkarmak olarak tanımlamış, fakat, taktir ettiği rejimleri gerçeği saklayıp yanlışlıklar işleyerek desteklemiştir. O, evrensel ahlâkî ilkeleri onaylamış, fakat, kendi siyasal gözdelerinin suçlarını rasyonelleştirmeye devam ederken, bu ilkeleri sadece Batılı liberal demokrasilere uygulamıştır. O man-darinleri reddeden bir man-

darindir. Kamboçya ve Sudan hakkında olduğu gibi, kusurlu bir şekilde sorumsuz yanlış yargılarda bulunduğu ortaya çıktığında, Chomsky, yanlışlığını asla kabul etmemiştir.

Bugün, Chomsky'nin riyakarlığı, yayılması için çok emek sarf ettiği sol eğilimli siyasal eylemciliğin içine battığı üzücü derinliği gözler önüne en çok seren ölçü olarak ayakta durmaktadır.

Notlar:

1- Noam Chomsky, *September 11* (New York: Seven Stories Press, 2002); Noam Chosky, *Power and Terror: Post 9/11 Talks and Interviews*, ed. John Junkerman and Takei Masakazu (New York: Seven Stories Press, 2003).

* *Policy*, Vol: 19, No:2, Winter 2003.

Çeviren: Bican Şahin

Batılılaşma Korkusu

İhsan D. Dağı

Toplumsal denetimin söylemsel bir aygıtı olarak kullanılan geleneksel Batılılaşma modeli çöktü; Avrupa Birliği sürecinde Batılılaşma, toplumun devleti denetlediği demokratikleştirici bir işlev ve içerik kazandı. Batılılaşma, ilk kez, 'toplumsal ve ekonomik dinamiklerin' üzerinde yeniden inşa edilerek normal akışına kavuşuyor, toplumsallaşıyor; baş aşağı durmaktan kurtulup ayakları üzerinde duruyor. Sivilleşmenin ve demokratikleşmenin AB üyeliği sürecinde mümkün olabileceğini kavrayan toplumsal kesimler 'yeni Batıcılar' olarak beliriyor. 'Eski seçkin Batıcılar' ise korkuyor; Batı'dan ve Batılılaşmadan, demokratikleşmeden, küreselleşmeden, insan haklarından, hukuk devletinden... Bu, bir özgürlük korkusu...

Bu kitap, devletçi seçkinlerin yeni 'Batılılaşma korkusu'nu anlatıyor...

139

Devlet Zihniyet ve Piyasa Ekonomisi

Atilla Yayla

Türkiye'de devletçi zihniyet sanıldığından çok daha köklü, yaygın ve derin. Bu ülkenin kültürel toprakları devletçi zihniyetin yeşermesine ve gelişmesine çok müsait bir zemin teşkil ediyor. İnsanlar sağdan veya soldan, dindarlıktan veya ateistlikten, köylülükten veya şehirlilikten, geleksellikten veya modernlikten, nereden ama nereden kalkarlarsa kalksınlar, sanki bir kadermiş gibi, sonunda devletçi zihniyetin bir türünde kendilerini buluyorlar. Devletçi zihniyeti ciddî anlamda ve sadece felsefî bakımdan değil ama küçük büyük günlük sonuçları bakımından da reddeden sorgulayan zihinler pek az. *Devletçi Zihniyet ve Piyasa Ekonomisi*'nde İslâmcı, sosyal demokrat, sosyalist devletçilerin argümanlarından bazılarını ele alıyor. Neden yanlış olduklarını ve hangi zararlı sonuçlara yol verebileceklerini tartışıyor. Piyasa ekonomisiyle aynı anlamda kullandığı kapitalizmi ahlâkî, mantıkî ve faydacı gerekçelerle savunuyor. Aydınların kollektizim saplantısının kaynaklarını ayırıştırmaya ve sonuçlarını sergilemeye gayret ediyor. İstisnâî bir yazar ve istisnâî bir kitap.

İslam ve Liberalizm

Mustafa Erdoğan

Liberalizmin entellektüel gücü ve temel insani problemlerin bazılarını getirdiği çözümlerin haklılık ve işlerliği gitgide daha fazla kabul görmektedir. Buna karşılık eskiden beridir varolan itiraz veya eleştiriler yeniden gündeme getirilmektedir.

Şüphesiz, çok önemli bir konu evrensel değerler içeren liberalizmin mahalli olgu ve değerlerle olan ilişkisi ve uyuşma veya çatışma derecesidir. Bu çerçevede özellikle liberalizm ile İslam ilişkisi çeşitli çevrelerde sorgulanmaktadır. Liberte'nin okuyucuya

liberal düşünce

sunmaktan gurur duyduğu 'İslam ve Liberalizm: Bir Deneme', bu konuda ülkemizde şimdiye kadar yazılmış en özgün çalışmalardan biridir.

LIBERTE

kitaplığınızda özgürlüğe yer açın...